

Međunarodna znanstveno-stručna konferencija „SKRB2023” – Razvoj usluga za djecu i mlade s problemima u ponašanju i njihove obitelji

23. – 24. ožujka 2023., Tuheljske Toplice

23. i 24. ožujka 2023. održala se međunarodna znanstveno-stručna konferencija pod nazivom **SKRB2023 – Razvoj usluga za djecu i mlade s problemima u ponašanju i njihove obitelji** u organizaciji Ureda UNICEF-a za Hrvatsku, Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstva pravosuđa i uprave, Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Centra za pružanje usluga u zajednici Zagorje i Centra za nestalu i zlostavljanu djecu u Osijeku. Središnji naziv konferencije (**SKRB2023**) predstavlja akronim za **Sustav Koji Razumije i Brine**. Namjera je organizatora da ova konferencije zadrži kontinuitet i u narednim godinama.

Konferencija je dio aktivnosti na programu ISKORAK koji je usmjeren na unapređenje procjene i intervencija za djecu i mlade s problemima u ponašanju, a provodi se na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu u suradnji s Uredom UNICEF-a za Hrvatsku, Ministarstvom rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike te Ministarstvom pravosuđa i uprave.

Cilj konferencije bio je okupiti stručnjake, donositelje odluka, djecu i mlade, nacionalne i inozemne izlagače, te druge relevantne dionike koji će razmjenom informacija, znanja i iskustava doprinijeti unapređenju usluga za djecu i mlade s problemima u ponašanju i njihove obitelji u Republici Hrvatskoj. Ključne teme konferencije odnosile su se na procese transformacije sustava skrbi i tretmana za djecu i mlade s problemima u ponašanju, s fokusom na razvoj novih usluga te mentalno zdravlje djece i mladih s problemima u ponašanju. Konferencija je bila namijenjena stručnjacima/kinjama iz ustanova u sustavu socijalne skrbi i pravosuđa, organizacija civilnog društva koji se bave pružanjem usluga za djecu i mlade s problemima u ponašanju, predstavnicima relevantnih tijela državne uprave, akademske zajednice te drugim zainteresiranim dionicima. Posebnost ove konferencije odnosila se i na aktivno sudjelovanje djece i mladih korisnika odgojnih ustanova što je prvi ovakav primjer zajedničkog rada i sudjelovanja te jačanja aktivne participacije mladih. Prvi dan konferencije program je bio paralelan i odvojen za dvije skupine sudionika (odrasle i mlade), dok su drugi dan konferencije, točnije u posljednjem bloku, svi sudionici sudjelovali u zajedničkom panelu.

Konferencija je bila hibridnog tipa te je na njoj sudjelovalo 200-tinjak sudionika uživo, uključujući 44 djece i mladih, i preko 250 sudionika online.

Program konferencije za **odrasle sudionike** činila su pozvana predavanja domaćih i inozemnih stručnjaka iz akademske zajednice, stručnjaka iz prakse, predstavnika Ureda pravobraniteljice za djecu RH te UNICEF-a. Nakon pozvanih predavanja slijedile su rasprave u panelu u kojima su sudjelovali stručnjaci iz prakse, donositelji odluka te djeca i mladi, korisnici sustava intervencija.

U **uvodnom bloku** konferencije izv.prof.dr.sc. Ivana Borić (Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, voditeljica programa ISKORAK) održala je izlaganje na temu stanja i potreba odgojnih ustanova u Republici Hrvatskoj. Nakon toga je regionalni savjetnik za zaštitu djece pri UNICEF-u RO, Aaron Greenberg, govorio o uslugama skrbi i zaštite u naprednim sustavima zaštite djece. U **prvom tematskom bloku** pod nazivom **Procesi transformacije sustava skrbi i tretmana za djecu i mlade s problemima u ponašanju**, izlagali su prof.dr.sc. Mitja Krajncan (Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem) koji se osvrnuo na procese transformacije odgojnih ustanova u Sloveniji i Nikica Sečen (ravnatelj Centra za pružanje usluga u zajednici Izvor Selce) koji je govorio o transformaciji ustanove koju vodi. Nadalje su u ovom bloku govorili i Tomislav Ramljak (Centar za nestalu i zlostavljanu djecu iz Osijeka) i Tamara Kotarski (Centar za pružanje usluga u zajednici Zagorje) koji su u svojim izlaganjima prikazali socijalne usluge koje se provode u njihovim organizacijama. **Drugi tematski blok** bavio se temom **mentalnog zdravlja djece i mladih s problemima u ponašanju**. Pozvani izlagači bili su prim. Domagoj Štimac dr.med, specijalist psihijatar, subspec.dječje i adolescentne psihijatrije koji je govorio o izazovima u tretmanu djece i mladih s problemima u ponašanju, dok se savjetnica Pravobraniteljice za djecu RH, Sanja Vladović osvrnula na prava djece s problemima u ponašanju u domovima iz perspektive Ureda Pravobraniteljice za djecu RH. Tema **trećeg bloka** bila je **evaluacija i praćenje učinkovitosti usluga** u okviru koje je Marijana Šalinović, voditeljica odjela za praćenje i evaluaciju u Uredu UNICEF – za Hrvatsku govorila o praćenju i evaluaciji relevantnih politika i programa kao preduvjeta unapređenja intervencija. Nakon toga je Fredi Küffer, iz švicarske organizacije Stiftung Heimgarten: Gesamtleitung BEO und WG, iznio praktične primjere evaluacije usluga i programa u organizaciji u kojoj radi, dok je Suzana Vargović iz Udruge Breza govorila specifično o evaluaciji rada organiziranog stanovanja za djevojke s problemima u ponašanju. Tema **posljednjeg bloka** konferencije odnosila se na **kvalitetu skrbi, odnosno smjernicama za budućnost** u razvoju usluga za djecu i mlade. Martine Tobé iz nizozemske organizacije Kinderperspektif govorila je o radu vijeća mladih korisnika u alternativnoj skrbi u Nizozemskoj te je na taj način uvela sudionike (i odrasle i mlade) u temu zajedničkog rada i odlučivanja te ukazala na važnost aktivne participacije mladih.

Poseban dio konferencije bio je i **program za djecu i mlade**, korisnike i korisnice centara za pružanje usluga u zajednici (poludnevni boravaka, smještaja i tretmana), odgojnih ustanova i odgojnih zavoda. Svrha ovog dijela programa bila je jačanje participacije djece i mladih koji borave u odgojnim ustanovama/zavodima, njihovo međusobno druženje te razmjena iskustva među mladima, kao i s odraslim sudionicima o kvaliteti skrbi u Hrvatskoj. Stoga su glavne teme programa za mlade bile participacija djece i mladih u alternativnoj skrbi, njihove potrebe te skrb u najboljem interesu djece.

Program za djecu i mlade vodile su Andrea Ćosić, asistentica na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Davorka Osmak Franjić, savjetnica Pravobraniteljice za djecu i Ljiljana Ban, voditeljica projekata u *Kinderperspektif u Nizozemskoj*. Svoj doprinos u radu s djecom i mladima, posebno vezano uz interaktivne aktivnosti tijekom konferencije, dale su volonterke, studentice druge godine Diplomskog studija Socijalne pedagogije na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (Antonela Tardelli, Ivona Krizmanić, Ana Marče, Emma Pauro, Valentina Marinić i Sara Dejanović).

U uvodnom dijelu programa savjetnica Pravobraniteljice za djecu RH *Davorka Osmak Franjić predstavila je mladima temu dječjih prava, s posebnim osvrtom na prava na participaciju*. Drugi blok

aktivnosti započeo je s pozdravnim govorima odraslih stručnjaka i donositelja odluka: Marije Pletikose i Tatjane Katkić Stanić (Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike), Zvonimira Penića (Ministarstvo pravosuđa i uprave), Regine Castillo, Ane Dautović i Aarona Greenberga (UNICEF). U svojim pozdravnim govorima naglasili su važnost glasa mladih u unapređenju skrbi, zahvalili se mladima na dolasku i doprinosu u programu ove konferencije te je zatim svatko iz svoje uloge pojasnio na koji način doprinosi unapređenju skrbi i radu ustanova u kojima borave djeca i mladi. Nakon pozdravnih govora nastavio se rad na temi participacije mladih u sustavu skrbi. Tijekom aktivnosti potaknuta je rasprava i dijeljenje iskustava među mladima o tome na koji način se sve ostvaruje pravo na participaciju prije, tijekom i nakon izlaska iz skrbi. U ovom dijelu poseban doprinos dala je i Ljiljana Ban koja je istaknula važnost participacije u skrbi te govorila mladima o nekim primjerima dobre prakse. Na kraju prvog dana djeca i mladi sudjelovali su u bubnjarskoj radionici „Pronađi svoj ritam“. Nakon programskog dijela konferencije uslijedilo je slobodno vrijeme za aktivnosti u Termama Tuhelj te zajedničko večernje druženje uz kviz.

Drugi dan bio je posvećen radionici na temu kvalitete skrbi te pripremi djece i mladih za zajednički panel s odraslim sudionicima. Važno je istaknuti da su djeca i mladi bili vrlo zainteresirani za raspravu o poboljšanju skrbi, kao i poboljšanju njihove smislene participacije. Posebnost ovog dijela programa bila je i prilika da razmijene iskustava boravka u različitim ustanovama te donesu zajednički prijedlozi o tome što je prioritetno poboljšati kako bi im boravak u skrbi bio smisleniji, ugodniji i svrhovitiji. Teme koje su se pokazale posebno važnima iz pozicije djece i mladih su: pravovremeno informiranje o intervencijama, prostorno uređenje ustanova, potreba za savjetovanjem i psihoterapijom te zahtjev za većom participacijom tijekom skrbi.

Završni dio programa konferencije bio je zajedničko događanje odraslih i djece i mladih. Nakon uvodnog izlaganja Martine Tobé uslijedio je završni panel na kojem je sudjelovalo troje predstavnika mladih iz odgojnih ustanova te stručnjaci: Davorka Osmak Franjić i Sanja Vladović, savjetnice Pravobraniteljice za djecu, Ivana Zadro, načelnica Sektora za podršku organizacije rada ustanova socijalne skrbi, Želimir Franjić, Upravitelj Odgojnog zavoda u Turopolju, Ivana Gazilj socijalna pedagoginja iz Doma za odgoj Karlovac i Suzana Vargović iz Udruge Breza. Troje predstavnika predstavili su prijedloge mladih za unapređenje skrbi. Prijedlozi su obuhvaćali važnost informiranja i upoznavanja s ustanovom prije dolaska u nju, pravovremeno informiranje o trajanju skrbi, pažljivije izvještavanje medija o djeci i mladima koji borave u ustanovama, kao i o samim ustanovama, boljem prostornom uređenju ustanova te povećanjem razine participacije (posebice u odnosu na to da budu pitani, konzultirani te da mogu aktivno sudjelovati u odlukama koje se odnose na život u ustanovi i njihov individualni tretman/skrb). Mladi su svojim prijedlozima istaknuli važne poruke za odrasle te jasno pokazali koliko je važno da odrasli ostvaruju više prilika i prostora za razgovor i razmjenu mišljenja s njima o kvaliteti skrbi kako bi se stvarne i smislene promjene dogodile u praksi. Mladi su se također osvrnuli i na osjećaj stigmatizacije, posebno zbog toga što ih se naziva djecom s problemima u ponašanju te su jasno iznijeli da bi željeli da se ovaj termin ne koristi, već da ih se naziva djecom i mladima bez dodatnih opisa koji ih stigmatiziraju.

Na samom kraju konferencije, Ana Dautović, zamjenica predstojnice Ureda UNICEF-a za Hrvatsku, sažela je osnovne **zaključke konferencije** nastale u okviru panel rasprava. Zaključeno je kako se na području Hrvatske kontinuirano ulaže u procese deinstitucionalizacije i transformacije ustanova za djecu i mlade te su postignuti mnogi dobri rezultati, ali i da je i dalje potrebno ustrajati u

ovim procesima, naročito kroz kreiranje novih usluga za djecu, mlade i njihove obitelji u njihovim lokalnim zajednicama. Istaknula se važnost preventivnih programa kako bi se spriječilo izdvajanje djece iz obitelji, posebno onih mlađih od 7 godina, kao i nužnost daljnjeg razvoja udomiteljstva. Potrebno je razvijati i zagovarati široki spektar usluga i intervencija kroz aktivno umrežavanje svih dionika u državnom i civilnom sektoru te kroz jače sudjelovanje jedinica lokalne i regionalne uprave. Kroz rasprave često je naglašavana nužnost rada s roditeljima i obiteljima i u svrhu prevencije izdavanja djece, ali i u situacijama kad je dijete izdvojeno iz obitelji, a kako bi se osigurali uvjeti za povratak u obitelji i jačanje obiteljskih veza. Za djecu i mlade koji su u sustavu skrbi i tretmana potrebno je osigurati kvalitetnu psihijatrijsku skrb, odnosno podršku i tretman stručnjaka za mentalno zdravlje. Mladima koji izlaze iz sustava skrbi važno je osigurati mogućnost smještaja u stambenim zajednicama, ali i vođenje i podršku u procesu tranzicije u samostalni život. Ukazalo se i na nužnost jasnijeg strukturiranja tretmanskih programa za djecu i mlade u odgojnim ustanovama, posebno za one koji imaju teškoće s mentalnim zdravljem ili probleme s ovisnostima. Posebno se naglasila i potreba za brigom o mentalnom zdravlju stručnjaka, važnosti kontinuirane supervizije, edukacija i stručnih rasprava i susreta. Govoreći o kvaliteti skrbi, sudionici su se složili kako je najvažnija bezuvjetna zainteresiranost za djecu i mlade, kao i odgovorno i profesionalno postupanje svih uključenih u sustav skrbi o djeci. Također su svi sudionici, odrasli i mladi, ukazali na vrijednost zajedničkog razgovora i međusobnog uvažavanja koje podrazumijeva aktivnu participaciju svih, posebno djece i mladih čija su iskustva, doživljaji i poruke iznimno važni u unapređenju kvalitete usluga. Sudionici su također podržali namjeru organizatora da ova konferencija zadrži kontinuitet u održavanju te da postane mjesto razmjene iskustava i ideja, ali i mjesto za stvaranje novih partnerstva u sustavu alternativne skrbi za djecu i mlade.

Sve detaljnije informacije o ovoj konferenciji, kao i prezentacije izlagača moguće je pronaći na službenoj mrežnoj stranici konferencije – <https://skrb.hr/>.

Pripremile:
Andrea Ćosić, mag.paed.soc.
Izv.prof.dr.sc. Ivana Borić